
A tanyás térségek környezetéről (különös tekintettel a Homok Hátságára)

Dr. Váradi József

Mi a tanya?

- ❑ **Klasszikus tanya:** Bibó István: (Eredi Ferenc, Győrffy István után) a városban házzal, vagy lakással rendelkező földművesnek, a gazdasága közelében létesült hevenyészett szállása, később a városi ház csak **otthon** volt.
 - ❑ **Farm-jellegű tanya:** Szentí Tibor: lakóik belterületi házzal nem rendelkeznek, egész évben kint laknak és termelvényeiket szabadon értékesítik.
-

A tanya szükségességével kapcsolatos álláspontok

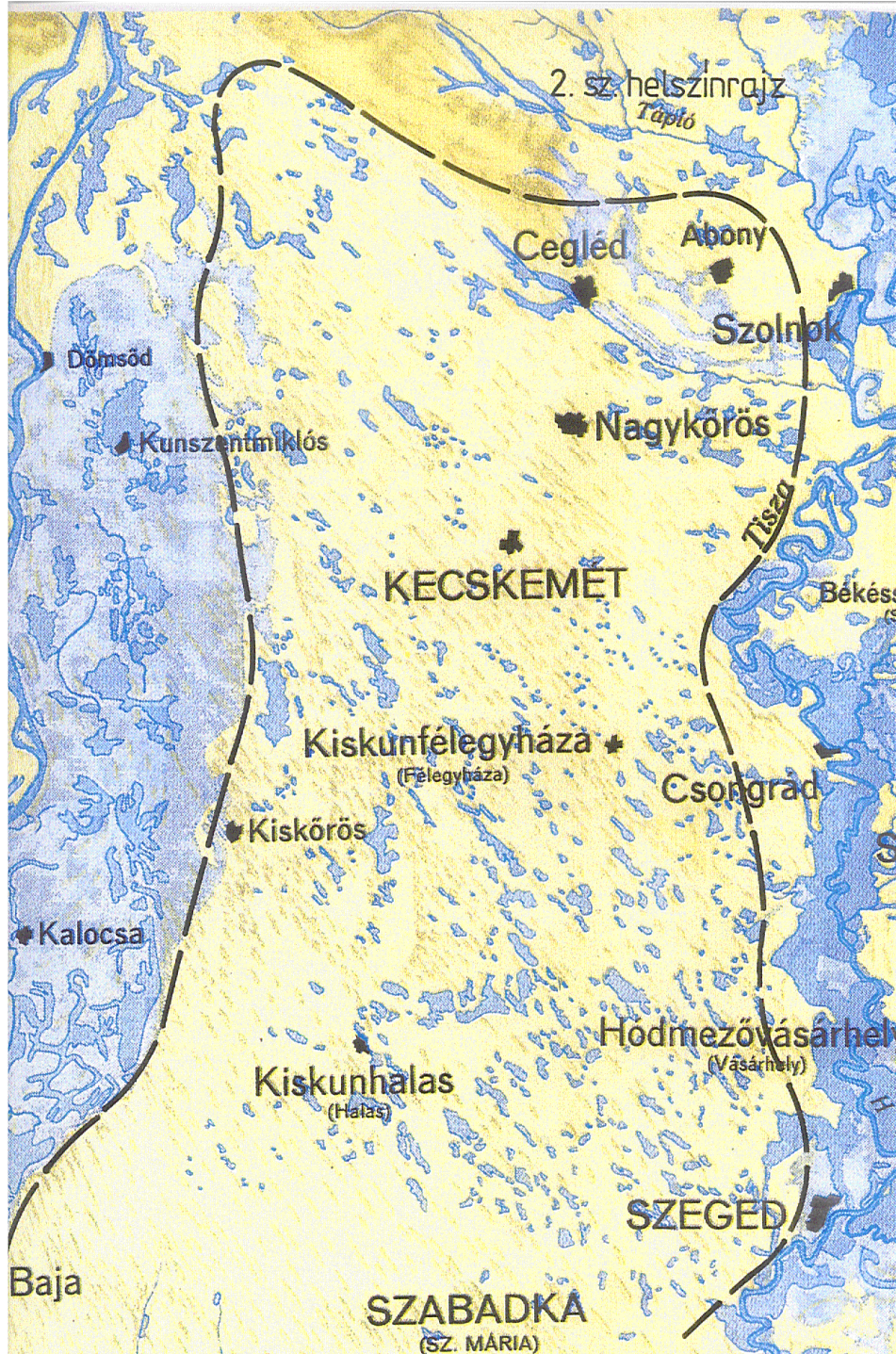
- A tanyakérdés mai elhanyagolásának legfőbb oka, hogy az illetékesek nem ismerik fel e kérdést a maga igazi jelentőségében. **Gesztelyi Nagy Iászló: 1932**
 - Romány Pál tisztában van azzal, hogy a tanyak gyors felszámolására irányuló elgondolás csődöt mondott távlatot azonban nem lát a tanyákban. **Bibó István: 1973**
 - Téves az az állítás amely szerint a modern településfejlesztés a mind nagyobb koncentráció felé halad, sőt ellenkezőleg, a modern közlekedési feltételek között éppen a tanyaszerű települések juthatnának virágzásra, mint a városból elkívánkozók új életformája. **Kunszabó Ferenc 1964**
 - Semmi sem indokolja, hogy a tanyak erőltetett ütemű megszüntetését a haladás óriási nyereségének könyveljük el és a Gyűrűfű méretű falvak elnéptelenedését gondterhelten fogadjuk, mert ugyan azon folyamat két ágáról van szó. **Bibó István: 1973**
 - Az unió nem tud mit kezdeni a tanyavilág speciális problémájával. A tanyáknak nem nagy jövőt jósol, mert nem a jövő útja, hogy egy gyerek 5-6 km-t gyalogoljon az iskolába. **Lévay Katalin 2004**
-

Eltérő fejlődési irányok

- A tanyavilág legfontosabb kérdése az útkérdés. Hiába az iskolaprogram, ha egy gyerek a 3-4 km-es utat sem képes egészsége, sőt élete kockáztatása nélkül megtenni. Az útkérdés megoldásától függ a tanyakérdés megoldása. *Gezstelyi Nagy László, 1932*
 - Van útja, villany világítása, telefonja, mindenféle szövetkezete, minden nap kapja a postát. *Gezstelyi Nagy László: 1927 Dánia Tanyavilága*
-

És nálunk? 2009.-ben

- 870 ezer ha, a Duna-Tisza köze nagy része**
- 171 db önkormányzat**
- 3db. Régió, 4db. Megye, 17 db kistérség**
- 50 ezer db tanya**
- 800 ezer ember**

Hogy fogalmaztunk 2004. nov. 18.-án?

a homokhátság

Nagy kiterjedésű, egységesen kezelhető, egyedi táj, amire jellemző:

- Nagyterületre kiterjedő rendkívüli csapadékfüggőség
 - A mezőgazdaság (szőlő és gyümölcs termesztés) számára kiváló klimatikus és talaj adottságok
 - A legnagyobb összefüggő tanyás település szerkezet
 - Kiemelkedő táji értékek: futóhomok, ősborókás, szikes tavak, hátság peremi mocsarak
-

A térség társadalmi-gazdasági leszakadását mutató tényezők

A Homokhátság 84 településén az országos átlagnál magasabb a munkanélküliségi ráta, a 84 település átlaga az országos átlagot 34%-kal haladja meg

Minden negyedik településén az adott korú népességnek több mint 20 %-a nem fejezte be az általános iskolát

A települések 92 %-án az érettségizettek aránya nem éri el a 30 %-ot (orsz. átlag 38%)

A térség társadalmi-gazdasági leszakadását mutató tényezők

A települések 85 %-ban az országos átlag (12,6%) felét sem éri el a diplomával rendelkező népesség aránya

Alacsony jövedelmi helyzet: 171 település közül csak két településen (Kecskemét, Dunaharaszti) nagyobb az országos átlagnál az egy főre jutó SZJA-alap

Alacsony vállalkozói aktivitás 71db/1000 fő az országos átlag 86/1000-fő

A fejlesztések koncepcionális elemei

Alapelvek III.

A tanyás térség jellegének megtartása

- Mint a lefedettség garanciája**
 - Mint az ember élet és munkahelye**
 - Mint gazdasági infrastruktúra (túrizmus és kert Mo.)**
 - A tanya és a táj harmóniája, mint egyedi látványosság**
 - Mint idegenforgalmi attrakció**
-

Tanyarendszer átalakulása, 0. változat

Tanyatípusok megoszlása és száma

Tanyatípusok	Jelenleg		0. változat	
	száma	megoszlása	száma	megoszlása
Mezőgazdasági nagyárutermelés	1373	2,7	1750	3,5
Mezőgazdasági kisárutermelés	8968	17,9	5000	10,0
Önellátó gazdálkodás	13321	26,6	7500	15,0
Vendéglátó tanya	204	0,4	500	1,0
Egyéb gazdasági tevékenység	791	1,6	750	1,5
Több lábon álló gazdálkodó tanya	1459	2,9	2000	4,0
összes gazdasági	26116	52,2	17500	35,0
Lakó	3507	7,0	5000	10,0
Nyaraló	4390	8,8	5000	10,0
Szociális	4059	8,1	6000	12,0
összes nem gazdasági	11955	23,9	16000	32,0
Lakatlan	6025	12,0		
Összedőlt	5905	11,8		
összes megszűnt	11929	23,9	16500	33,0
Mindösszesen	50000	100,0	50000	100,0

Az eddig elkészült munkák
tanulságaként akkor hogyan tovább?

Egyszerűsítsük le a fejlesztés lehetséges
területeit. Javaslat:

1. Tanyasi turizmus fejlesztése
 2. Kert Magyarország
kialakítása
-

Feltétel teremtés a tanyák fejlesztéséhez:

Ivó, és egyéb víz ellátás (talajvíz kivétel illetve mélyfúrású kutak létesítésének engedélyezése)

Szennyvíz elhelyezés: egyedi megoldások

Energia ellátás: megújuló, helyi energiával

Úthálózat kialakítása: biztonságos, minden időben járható úthálózat kiépítésével

Internet hozzáférés megteremtése

Közbiztonság megteremtése

Orvosi ellátás megteremtése

Az ökotúrizmus miatt

Természet védelem, kerékpár és ökotúrizmus, vadászat: Víz visszatartás, csatornáknak, mély területeken, vadbúvó helyek kialakítása

Rekreáció: tavak, tározók létesítése, élővizek rekreációja, vízpótlása

Gyógy és termálfürdők fejlesztése: a készletek terhelhetőségének ismerete, a használt vizek biztonságos elhelyezésének megoldása

Gasztronómia, bortúrizmus, tanyasi élet bemutatása: A szabályzók életszerű korszerűsítése

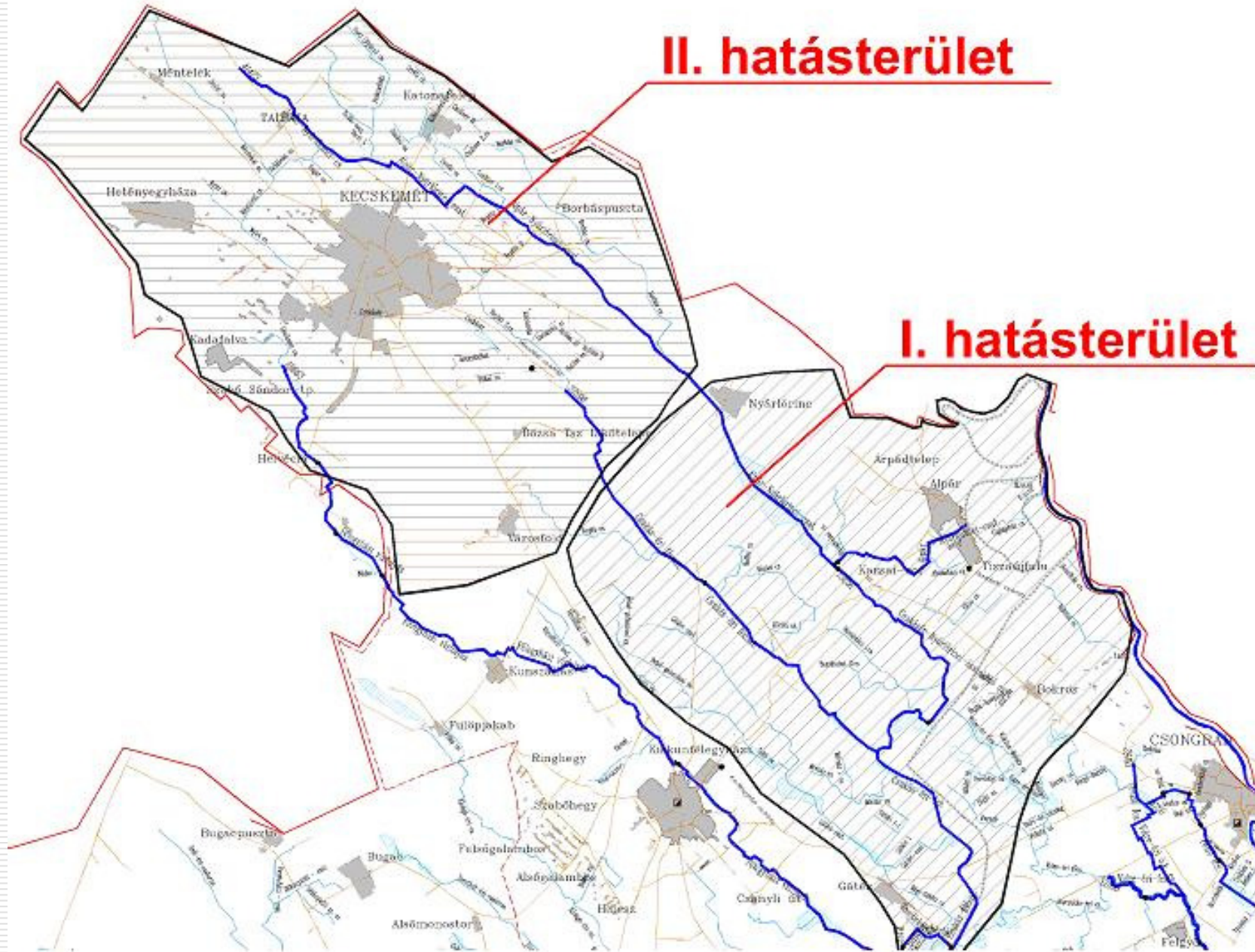
Minőségi szálláshelyek nélkül nincs túrizmus

II. hatásterület

I. hatásterület

Mit kell tenni?

- **Arra kell törekedni, hogy a tanyakérdés kormányprogrammá tétessék.** Gesztelyi Nagy László 1932.
 - **A Homokhátság integrált vidékfejlesztési és vízgazdálkodási programjának, mint európai jelentőségű projektnek –be kell kerülnie a II. Nemzeti Fejlesztési Terv nagyprojektjei közé..** Glatz Bizottság 2005.
-

Köszönöm a figyelmüket

